

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
З ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ
МСФЗ № 10
ВИМОГИ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ВІЛЬНИХ
МІСЦЬ ТА ДІЛЯНОК ВИРОБНИЦТВА
(1999)

Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин
Продовольча та сільськогосподарська організація
Об'єднаних націй (ФАО)
Рим

ЗМІСТ

Затвердження/Перегляд і зміни/Розповсюдження	141
ВСТУП	141
Сфера застосування	141
Посилання	142
Визначення і скорочення	142
Опис вимог	144
1. Поняття вільного місця або ділянки виробництва	144
1.1. Визначення вільного місця або ділянки виробництва	144
1.2. Відмінність між вільним місцем або ділянкою виробництва та вільною від шкідливого організму зоною	145
2. Загальні вимоги	146
2.1. Вирішальні фактори для вільних місць або ділянок виробництва	146
2.1.1. Характеристики шкідливого організму	146
2.1.2. Характеристики місця або ділянки виробництва	147
2.1.3. Операційні спроможності виробника	147
2.1.4. Вимоги та відповідальність НОКЗР	147
2.2. Встановлення та підтримання вільних місць або ділянок виробництва	148
2.2.1. Системи, що дозволяють встановити відсутність шкідливого організму	148
2.2.2. Системи, що дозволяють підтримувати відсутність шкідливого організму	149
2.2.3. Перевірки, які дозволяють підтвердити те, що отримано статус вільного місця або ділянки виробництва або він підтримується	149
2.2.4. Перевірка тотожності товарів, цілісності вантажів і фітосанітарної безпеки	150
2.3 Вимоги до буферних зон	150
3. Документування і перегляд	150
3.1 Загальні відомості	150
3.2 Додаткова декларація у фітосанітарних сертифікатах	151
3.3 Надання інформації	151

Затвердження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (МСФЗ) готуються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин як частина всесвітньої програми політики і технічної допомоги Організації з питань продовольства та сільського господарства Об'єднаних Націй стосовно карантину рослин. Ця програма надає членам ФАО, та іншим зацікавленим сторонам ці стандарти, вказівки та рекомендації щодо гармонізації фітосанітарних заходів на міжнародному рівні з метою спрощення торгівлі й уникнення застосування невиправданих заходів, які б могли чинити перешкоди для торгівлі.

Даний стандарт було ухвалено Комісією з фітосанітарних заходів у жовтні 1999 року.

Перегляд і зміни

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів підлягають періодичному перегляду і внесенню змін. Наступним часом перегляду цього стандарту є 2004 рік, або будь-яка інша дата, яку буде визначено Комісією з фітосанітарних заходів.

У разі необхідності до стандарту буде внесено зміни та їх буде перевидано. Користувачу необхідно впевнитись у застосуванні останньої версії цих стандартів.

Розповсюдження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів розповсюджуються Секретаріатом Міжнародної Конвенції із захисту рослин серед всіх членів ФАО, а також виконавчих/технічних секретарів регіональних організацій із захисту рослин:

- Азіатська та Тихоокеанська комісія із захисту рослин
- Андинська спільнота
- Європейська та Середземноморська організація із захисту рослин
- Карибська комісія із захисту рослин
- Міжафриканська фітосанітарна рада
- Міжнародна регіональна фітоагросанітарна організація (для Центральної Америки)
- Регіональний фітосанітарний комітет Коно Сур (для Південної Америки)
- Північноамериканська організація із захисту рослин
- Тихоокеанська організація із захисту рослин

ВСТУП

Сфера застосування

Цей стандарт містить вимоги щодо визначення та використання вільних місць та ділянок виробництва як варіантів управління ризиком з метою дотримання фітосанітарних вимог при імпорті рослин, рослинних продуктів та інших об'єктів регулювання.

Посилання

Глосарій фітосанітарних термінів, 2003¹, МСФЗ №5, ФАО, Рим.

Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997. ФАО, Рим.

Визначення статусу шкідливого організму в зоні, 1998. МСФЗ № 8, ФАО, Рим.

Принципи карантину рослин у зв'язку з міжнародною торгівлею, 1995. МСФЗ № 1, ФАО, Рим.

Вказівки щодо аналізу фітосанітарного ризику, 1996. МСФЗ № 2, ФАО, Рим.

Вказівки щодо нагляду, 1997. МСФЗ № 6, ФАО, Рим.

Вимоги до встановлення вільних зон, 1996. МСФЗ № 4. ФАО, Рим.

Визначення і скорочення

Буферна зона	Територія , на якій певний шкідливий організм відсутній або присутній у невеликій кількості, та є об'єктом офіційної боротьби з ним. Ця територія включає або розташована поряд з ураженою шкідливими організмами зоною, місцем виробництва , або вільною зоною, місцем чи ділянкою виробництва , або зоною низької чисельності шкідливого організму , на якій фітосанітарні заходи вживаються для запобігання поширенню певного організму
Шкідливий організм	Будь-який вид, різновид або біотип рослин, тварин або патогенних агентів, шкідливий для рослин або рослинних продуктів
Інтродукція	Проникнення шкідливого організму , що супроводжується його акліматизацію
Контрольне обстеження	Обстеження , яке проводиться для встановлення кордонів зони , що вважається зараженою або неушкодженою шкідливим організмом
Місце виробництва	Господарство або сукупність полів , що використовуються в якості єдиної одиниці сільськогосподарського виробництва. Місце виробництва може включати ділянки, які керуються окремо з фітосанітарною метою
Національна організація із захисту рослин (НОКЗР)	Офіційна служба , що впроваджується урядом для здійснення функцій, встановлених Міжнародною конвенцією про захист рослин

¹ В оригіналі МСФЗ № 10 1999 року наведене посилання на Глосарій фітосанітарних термінів ФАО 1999 року. В існуючій на момент перекладу версії Глосарію 2003 року ряд термінів, які були попередньо внесені, відсутні. Ці терміни у даному перекладі не наводяться. Визначення багатьох інших термінів значною мірою змінилось. У цьому перекладі надано визначення термінів з сучасного Глосарію (див. документ ЄОКЗР № 04/11182 – переклад №2) (примітка ЄОКЗР)

Обстеження	Захід, який проводиться на офіційному рівні у визначений період з метою встановлення характеристик популяції шкідливого організму або визначення видового складу присутніх у певній зоні організмів
Обстеження території на виявлення (шкідливого організму)	Обстеження , яке проводиться в певній зоні з метою виявлення присутності в ній шкідливих організмів
Об'єкт регулювання	Будь-яка рослина, рослинний продукт , склад, упаковка, транспортний засіб, контейнер, ґрунт і Будь-який інший організм , об'єкт або матеріал, здатний слугувати місцем укриття шкідливих організмів або сприяти їхньому поширенню, і до яких необхідне застосування фітосанітарних заходів , особливо в разі міжнародного перевезення
Поле	Розташована на місці виробництва земельна ділянка з чітко визначеними межами, на якій вирощують товарну культуру
Популяційний моніторинг	Тривалі обстеження з метою перевірки характеристик популяції шкідливого організму
Вільна зона (ВЗ)	Зона , відсутність у якій даного шкідливого організму підтверджена науковими даними, та в якій, якщо це є належним, цей стан офіційно підтримується
Вільне місце виробництва	Місце виробництва , в якому не присутній специфічний шкідливий організм , що підтверджено науковими даними, та в якому, якщо це є належним, цей стан офіційно підтримується протягом визначеного періоду часу
Вільний (стосовно вантажу, поля або місця виробництва)	Без наявності шкідливих організмів (або особливого шкідливого організму) у кількості, які може бути визначена шляхом застосування фітосанітарних процедур
Вільна ділянка виробництва	Визначена частина місця виробництва , в якій не присутній специфічний шкідливий організм , що підтверджено науковими даними, в якій, якщо це є належним, цей стан офіційно підтримується протягом визначеного періоду часу, та яку обробляють як окрему одиницю таким самим чином, як і вільне від шкідливого організму місце виробництва
Фітосанітарний захід (запроваджена інтерпретація)	Будь-який законодавчий акт , норма або офіційна процедура, що мають на меті запобігти інтродукції та/або поширенню карантинних шкідливих організмів або обмеженню економічного впливу регульованих некарантинних шкідливих організмів (ФАО, 1995, переглянуто МКЗР, 1997; ТКС ² , 2001)

² ТКС – Тимчасова Комісія із Стандартів (ISC – Interim Standard Committee)

*Прийнята інтерпретація терміну **фітосанітарний захід** враховує існуючий зв'язок між фітосанітарними заходами і регульованими некарантинними шкідливими організмами. Цей зв'язок недостатньо відображений у визначенні, що міститься у статті II МКЗР (1997)*

**Фітосанітарна
сертифікація**

Використання **фітосанітарних процедур**, що має наслідком видачу **фітосанітарного сертифіката**

Опис вимог

У цьому стандарті використовується поняття свободи від шкідливого організму, яке дозволяє країнам-експортерам гарантувати країнам-імпортерам, що рослини, продукти рослинного походження та інші об'єкти регулювання вільні від будь-якого конкретного шкідливого організму(ів) і відповідають фітосанітарним вимогам країни-імпортера при їх імпортуванні з вільного від шкідливого організму місця виробництва. За обставин, коли визначена частина місця виробництва управляється як окрема одиниця та утримується вільною від шкідливого організму, її можна вважати вільною ділянкою виробництва. Застосування термінів вільного місця виробництва або вільної ділянки виробництва залежить від використання критеріїв щодо біології даного шкідливого організму, характеристик місця виробництва, операційної спроможності виробника, а також вимог і обов'язків Національної організації із захисту рослин (НОКЗР).

Вимоги стосовно визначення і підтримання статусу вільного від шкідливого організму місця або ділянки виробництва як фітосанітарного заходу з боку НОКЗР, включають:

- системи для встановлення свободи від шкідливого організму
- системи для підтримання свободи від шкідливого організму
- перевірку того, що свобода від шкідливого організму досягнута або підтримується
- тотожність товару, цілісність вантажу та фітосанітарну безпеку.

У разі необхідності, вільні від шкідливого організму місце або ділянка виробництва можуть також включати визначення та підтримання відповідної буферної зони.

Адміністративна діяльність, необхідна для підтримання вільного місця або вільної ділянки виробництва, включає документування та зберігання даних стосовно здійснюваних заходів. Процедури перегляду та аудиту, що використовуються НОКЗР, необхідні для підтримання гарантії свободи від шкідливого організму та для оцінки системи. У деяких випадках може виникнути потреба також у двосторонніх угодах або домовленостях.

1. Поняття вільного місця або ділянки виробництва

1.1 Визначення вільного місця або ділянки виробництва

Вільне від шкідливого організму місце виробництва – це: «місце виробництва, в якому той чи інший конкретний шкідливий організм не зустрічається, що підтверджено науковими даними, та в якому, якщо це доцільно, цей стан офіційно підтримується протягом визначеного періоду». Воно є засобом, що дозволяє країні-експортеру (якщо цього вимагає країна-імпортер) гарантувати, що вантажі рослин, продуктів рослинного походження або інших регульованих товарів, які вироблені в місці виробництва та/або

вивезені з нього, є вільними від зазначеного шкідливого організму, оскільки доведена його відсутність у цьому місці протягом відповідного періоду. Відсутність шкідливого організму визначається шляхом обстежень та/або огляду у вегетаційний період і підтримується належним чином за допомогою інших систем з метою запобігання проникненню шкідливого організму на місце виробництва. Всі ці операції підтверджуються відповідною документацією.

Залежно від конкретного шкідливого організму, місцевих умов і прийняттого для країни-імпортера рівня ризику, адекватний рівень безпеки може досягатись за допомогою різних за інтенсивністю заходів: від звичайного огляду у вегетаційний період в рік експортування – до складної системи обстежень й додаткових процедур, що підтримуються протягом кількох років.

Поняття *вільного місця виробництва* може застосовуватися до будь-якого господарства або комплексу полів, що управляються як єдина одиниця сільськогосподарського виробництва. Виробник повинен застосовувати відповідні заходи до усього місця виробництва.

Якщо визначена частина місця виробництва може управлятись як окрема одиниця в межах місця виробництва, то можна підтримувати цю ділянку вільною від шкідливого організму. У такому разі вважається, що місце виробництва містить вільну від шкідливого організму виробничу ділянку.

Якщо шкідливий організм (завдяки своїм біологічним особливостям) може легко проникати на місце або ділянку виробництва, довкола зазначених місць або ділянок необхідно визначити буферну зону, в межах якої будуть застосовуватись відповідні фітосанітарні заходи. Межі даної зони і характер фітосанітарних заходів залежатимуть від біології шкідливого організму та внутрішніх характеристик місця або ділянки виробництва.

Якщо біологія даного шкідливого організму така, що є ймовірність його проникнення на місце виробництва або виробничу ділянку з суміжних районів, необхідно визначити буферну зону довкола місця виробництва або виробничої ділянки, в межах якої застосовуються відповідні фітосанітарні заходи. Межі буферної зони і характер фітосанітарних заходів залежатимуть від біології шкідливого організму і характеристик, внутрішньо притаманних місцю виробництва або виробничої ділянки.

1.2 Відмінність між вільним від шкідливого організму місцем або ділянкою виробництва та зоною, вільною від шкідливого організму

Поняття *вільного місця виробництва* відрізняється від поняття *вільної зони* (див. МСФЗ №4: *Вимоги до встановлення зон, вільних від шкідливих організмів*). Створення вільної зони і вільної ділянки виробництва мають однакову мету, але застосовуються вони по-різному. Різниця між вільним місцем виробництва і вільною зоною виробництва стосується також і вільної ділянки.

Вільна зона набагато більша за своїми розмірами, ніж місце виробництва, включає в себе ряд місць виробництва і може поширюватись на територію усєї країни або на окремі частини ряду країн. Вільна зона, зазвичай, обмежується природніми кордонами

або відповідною буферною зоною, яка, найчастіше, має більші розміри. *Вільне місце виробництва* може бути розміщене у зоні присутності даного шкідливого організму, і бути ізольованим, наприклад, шляхом створення прилеглої до нього буферної зони. Вільна зона у більшості випадків підтримується безперервно протягом багатьох років, тоді як статус вільного місця виробництва може підтримуватись протягом одного або декількох вегетаційних періодів. Більшою мірою вільною зоною управляє НОКЗР країни-експортера. Вільним місцем виробництва управляє конкретний виробник під наглядом та відповідальністю НОКЗР. Якщо даний шкідливий організм виявлено у вільній зоні, тоді постає питання відносно статусу усієї зони. Якщо його виявлено у вільному місці виробництва, то позбавляється свого статусу тільки дане місце виробництва, в той час, коли статусу інших місць виробництва в межах єдиної системи, безпосередньо це не стосується.

Вищеперераховані відмінності не стосуються усіх випадків. Місце виробництва, розміщене у вільній зоні, може розглядатись в якості вільного місця, але, разом з тим, країна-імпортер може вимагати перевірки.

Вибір між вільним місцем виробництва і вільною зоною, як метод управління, залежить від існуючого розподілу даного шкідливого організму в країна- еспортері, від характеристик шкідливого організму і від адміністративних проблем. Обидві системи можуть забезпечувати адекватний рівень фітосанітарної безпеки: при вільній зоні гарантії безпеки базуються на застосуванні загальних заходів для зони, в яку входять багаточисельні місця виробництва; при вільному місці виробництва гарантії безпеки базуються на тому, що управління, обстеження і огляд застосовуються лише для певного місця і у надто інтенсивному ритмі.

2. Загальні вимоги

2.1 Вирішальні фактори для вільних місць або ділянок виробництва

Можливість гарантування того, що місце або ділянка виробництва вільні від шкідливих організмів, залежить від наступних факторів:

- характеристик шкідливого організму
- характеристик місця виробництва або ділянки виробництва
- операційних спроможностей виробника
- вимог і відповідальності НОКЗР.

2.1.1 Характеристики шкідливого організму

Місце або ділянка виробництва можуть бути визнані вільними від певного шкідливого організму при відповідному рівні безпеки тільки за умови, що характеристики шкідливого організму цьому сприятимуть. Належними характеристиками могут бути такі особливості:

- природне поширення шкідливого організму (або його переносників) відбувається повільно й на короткі дистанції;
- можливості штучного поширення шкідливого організму обмежені;
- шкідливий організм має обмежений набір рослин-господарів;

- виживання шкідливого організму від одного вегетаційного періоду до іншого малоймовірне;
- швидкість розмноження шкідливого організму незначна або помірна;
- існують достатньо чіткі методи виявлення шкідливого організму протягом відповідного сезону або шляхом візуального огляду, лабораторних або польових аналізів;
- фактори, які пов'язані з біологією шкідливого організму (наприклад: прихована зараженість) або управління місцем виробництва (по можливості) не перешкоджають процесу виявлення.

Наявність ефективних і практичних заходів для контролю і управління певним шкідливим організмом також є перевагою у встановленні та підтриманні вільної ділянки або місця виробництва.

2.1.2 Характеристики місця або ділянки виробництва

Базове визначення «місця виробництва» повинно використовуватись як сільсько-господарське виробництво). Залежно від конкретного шкідливого організму та місцевих умов, місце або ділянка виробництва і (в разі необхідності) буферна зона можуть також вимагати виконання деяких з нижченаведених умов:

- розташування на достатній відстані від будь-якого можливого джерела зараження шкідливим організмом з урахуванням ізоляції (переважна роль у цьому належить фізичним елементам, здатним слугувати бар'єрами, які перешкоджають переміщенню шкідливих організмів);
- чіткого розмежування з офіційно визначеними межами;
- можливості доступу в буферну зону (в разі необхідності);
- відсутності в місці або на ділянці виробництва рослин-господарів шкідливого організму, крім тих, які відповідають умовам експорту;
- відсутності (в разі необхідності) у буферній зоні рослин-господарів даного шкідливого організму або застосування на цих рослинах відповідних методів боротьби з певним шкідливим організмом.

2.1.3 Операційні спроможності виробника

Виробник повинен мати певні технічні, операційні та керівні можливості, які (за оцінкою НОКЗР) спроможні адекватно перешкоджати проникненню даного шкідливого організму в місце або на ділянку виробництва і підтримувати їх вільними від шкідливого організму шляхом застосування відповідних фітосанітарних заходів. У разі необхідності, виробник або НОКЗР повинні мати можливість застосувати відповідні фітосанітарні заходи у буферній зоні.

2.1.4 Вимоги та відповідальність НОКЗР

НОКЗР повинна встановити особливі вимоги, яких повинен дотримуватись виробник, щоб визначення його місця або ділянки виробництва вільними від шкідливого організму гарантувало необхідний рівень фітосанітарної безпеки. НОКЗР відповідає за обстеження, огляд та інші системи перевірки відсутності шкідливих організмів.

Коли йдеться про певний шкідливий організм та його рослину-живителя, ті системи управління, що необхідно застосувати до них, зазвичай, широко відомі й можуть використовуватись у всіх країнах. В разі необхідності, НОКЗР може провести навчання по даних системах управління. НОКЗР повинна також перевірити регламентації країни-імпортера та/або існуючі двосторонні умови з метою виконання перерахованих у них вимог.

2.2 Встановлення та підтримання вільних місць або ділянок виробництва

Для встановлення і підтримання місця або ділянки виробництва вільними від певного шкідливого організму, НОКЗР повинна враховувати 4 основні компоненти:

- системи, які дозволяють встановити відсутність шкідливого організму;
- системи, які дозволяють підтримувати відсутність шкідливого організму;
- перевірки, що дозволяють підтвердити, що статус вільного місця або ділянки виробництва отримано або підтримується;
- перевірки тотожності товарів, цілісності вантажів і фітосанітарної безпеки.

2.2.1 Системи, які дозволяють встановити відсутність шкідливого організму

НОКЗР повинна встановити ряд вимог для виробника, виконання яких дозволить вподальшому оголосити місце або ділянку виробництва вільними від певного шкідливого організму. Ці вимоги стосуються характеристик місць або ділянок виробництва (і, якщо це необхідно, буферної зони) та операційних спроможностей виробника. Можуть бути укладені формальні домовленості між виробниками (або їх об'єднаннями) та НОКЗР для забезпечення виконання вищезазначених вимог.

У деяких випадках НОКЗР може вимагати проведення офіційних обстежень для перевірки відсутності певного шкідливого організму за попередній рік чи декілька років до того року, протягом якого повинні бути сертифіковані вантажі на експорт. Методи цієї перевірки відсутності шкідливого організму можуть бути автентичними або різнитися від тих, що застосовуються для перевірки відсутності шкідливого організму протягом експортного року (див. розділ 2.2.3). В інших випадках НОКЗР може вимагати проведення перевірки відсутності шкідливого організму тільки для експортного року. За будь-яких умов, основним завданням НОКЗР і виробників є підтримання місця або ділянки виробництва вільними від шкідливих організмів протягом декількох років підряд. Особливі положення повинні бути передбачені для позбавлення місця або ділянки виробництва статусу вільного у випадку виявлення шкідливого організму в місці або на ділянці виробництва, у буферній зоні, які мали бути вільними, також для перевірки й повторного встановлення статусу вільного місця або ділянки виробництва, включаючи розслідування по виявленню джерела проблеми та вивчення заходів, яких необхідно вжити з метою попередження нових випадків.

Після встановлення вільних ділянок виробництва, можуть бути проведені контрольні обстеження для визначення розмірів певних ділянок виробництва.

2.2.2 Системи, що дозволяють підтримувати відсутність шкідливого організму

НОКЗР повинна, зазвичай, вимагати застосування особливих заходів для місця або ділянки виробництва (і, у разі необхідності, для буферних зон) перед вегетаційним періодом, та/або протягом нього, а також здійснювати загальний нагляд за місцями або ділянками виробництва з метою забезпечення дотримання вимог по запобіганню проникнення даного шкідливого організму в місце або на ділянку виробництва, або ліквідація будь-якого зараження, яке до цього часу не було виявленим.

Ці заходи можуть включати:

- превентивні заходи (наприклад, використання вільних від шкідливих організмів насінневого і садивного матеріалів, викорінення інших рослин-господарів);
- обмежувальні заходи (наприклад, фізичні бар'єри, загорожі, контроль за механізмами, обладнанням, рослинами, ґрунтом і середовищем вирощування)
- заходи боротьби зі шкідливими організмами (наприклад, методи агротехніки вирощування, обробки та використання стійких сортів).

Від виробника вимагається наступне:

- сповіщати НОКЗР стосовно будь-якої передбаченої або реальної присутності шкідливого організму;
- зберігати дані щодо сільськогосподарських процедур та заходів боротьби з шкідливими організмами протягом встановленого НОКЗР терміну.

2.2.3 Перевірки, які дозволяють підтвердити, що отримано статус вільного місця або ділянки виробництва або він підтримується

Перевірки статусу вільного місця або ділянки виробництва здійснюються працівниками НОКЗР або уповноваженими нею особами, які проводять специфічні обстеження для підтвердження відсутності даного шкідливого організму в місці або на ділянці виробництва (і, якщо це необхідно, в буферній зоні). Найчастіше ці обстеження являють собою польовий огляд (також відомий як *огляд протягом вегетаційного періоду*), але вони можуть також включати й інші методи виявлення (відбір зразків для лабораторних аналізів, відлов у пастки, узяття ґрунтових проб та ін.).

Перевірка статусу може здійснюватись з певною періодичністю або встановленою кількістю оглядів чи аналізів (наприклад: три огляди з інтервалом в один місяць). Огляд або інші процедури можуть проводитись або протягом одного вегетаційного періоду, або протягом декількох сезонів. Огляд або аналіз зібраного врожаю з метою його продажу можуть бути необхідними на самому місці або ділянці виробництва. Від місця або ділянки виробництва може також вимагатись відсутність даного шкідливого організму протягом певної кількості років, а також може заборонятись вирощування рослин-господарів протягом декількох попередніх років.

Процедури перевірки повинні базуватись на адекватній системі з урахуванням поділу місця виробництва на окремі земельні ділянки. Вони можуть проводитись залежно від шкідливого організму та симптомів його присутності, шляхом загальної оцінки або на підставі відібраних зразків. Значне поширення шкідливого організму в зоні безпосередньої близькості від вільних місць або ділянок виробництва може впливати на кількість необхідних обстежень.

2.2.4 Перевірка тотожності товарів, цілісності вантажів і фітосанітарної безпеки

Може виникнути необхідність у заходах стосовно перевірки тотожності товару (наприклад, за допомогою етикетки, що гарантує походження товару з вільного місця або ділянки виробництва) і цілісності вантажу. Фітосанітарна безпека товару повинна забезпечуватись після збору.

2.3. Вимоги до буферних зон

У деяких випадках встановлення і підтримання вільного місця або ділянки виробництва потребують застосування певних заходів у прилеглий до них буферній зоні. Розміри буферної зони повинні визначатись НОКЗР залежно від відстані, на яку даний шкідливий організм здатний самостійно поширитись у період вегетації. Протягом одного або декількох періодів вегетації з адекватною періодичністю повинен проводитись популяційний моніторинг. Запровадження дій при виявленні в буферній зоні шкідливого організму, залежать від вимог НОКЗР. Місце або ділянка виробництва можуть бути позбавлені статусу *вільні від шкідливого організму* або може знадобитись застосування у буферній зоні відповідних заходів боротьби з шкідливим організмом. У будь-якому випадку, можливості проведення обстежень і застосування заходів боротьби з шкідливим організмом повинні бути попередньо перевірені. При потребі, можуть бути встановлені відповідні процедури для гарантування відсутності шкідливого організму (місцеве інформування, повідомлення або реклама, місцеві регламентації, боротьба та знищення виявленого шкідливого організму).

3. Документування і перегляд

Заходи стосовно встановлення й підтримання вільного місця або ділянки виробництва (включаючи, при потребі, заходи, застосовувані у буферній зоні), повинні відповідно документуватись та періодично переглядатись. НОКЗР повинна запровадити процедури стосовно аудиту на місці, перегляду та оцінки системи.

3.1 Загальні відомості

У разі необхідності, повинна бути наявною документація з описом адміністративної системи, що застосовується НОКЗР з метою встановлення місця або ділянки виробництва, вільних від шкідливих організмів взагалі, і, зокрема, щодо конкретного(их) шкідливого(их) організму(ів). Ця документація повинна також містити дані стосовно використовуваної системи нагляду (включаючи, огляд, обстеження й моніторинг) щодо процедур при виявленні певного шкідливого організму та процедур щодо забезпечення тотожності товарів, цілісності вантажів й фітосанітарної безпеки. Повинна також бути наявною документація з описом специфічних дій, необхідних для запровадження в місцях і ділянках виробництва та прилеглий до них буферній зоні, з метою підтвердження їх статусу *вільний від шкідливих організмів* під час визначеного вегетаційного періоду, включаючи результати обстежень,

відомості про вжиті заходи боротьби (наприклад: типи і дати фітосанітарних обробок, використання стійких сортів).

Процедури, пов'язані із позбавленням або поверненням статусу *вільний від шкідливих організмів* повинні також документуватись.

Якщо необхідні комплексні заходи для встановлення й підтримання вільних місць та ділянок виробництва (оскільки даний шкідливий організм потребує високого рівня фітосанітарної безпеки), може стати необхідною розробка оперативного плану. Якщо це потрібно, даний план може базуватись на двосторонніх угодах або договорах, в яких перераховуються усі специфічні вимоги для встановлення системи, включаючи роль і відповідальність виробника й комерсанта(ів).

3.2 Додаткова декларація у фітосанітарних сертифікатах

Видача НОКЗР фітосанітарного сертифіката на вантаж підтверджує, що вимоги до вільного місця або ділянки виробництва виконані. Країна-імпортер також може вимагати, щоб стосовно цього факту до фітосанітарного сертифіката була внесена додаткова декларація.

3.3 Надання інформації

НОКЗР країни-експортера повинна (на вимогу) надати у розпорядження НОКЗР країни-імпортера усі елементи, які обґрунтовують встановлення і підтримання вільних місць або ділянок виробництва. НОКЗР країни-експортера повинна без зволікань надати відповідній НОКЗР країни-імпортера відомості щодо встановлення або позбавлення статусу вільних місць або ділянок виробництва, якщо це передбачено двосторонніми угодами або договорами.